

Aizvadīts Pasaules Latviešu ekonomikas un inovāciju forums 2023

(Rīgā, 7. jūlijā) Piedaloties valsts augstākajām amatpersonām un ap 500 dalībniekiem no 25 pasaules valstīm 5. jūlijā, Rīgā aizvadīts Pasaules Latviešu ekonomikas un inovāciju forums 2023, iezīmējot tieši 10 gadus kopš forums pirmo reizi vienuviet pulcēja Rīgā diasporas latviešu uzņēmējus no visas pasaules ar mērķi

uzņemt un attīstīt biznesa kontaktus ar Latvijas uzņēmējiem. Kopš tā laika PLEIF ir notikuši Rīgā, Valmierā un Melburnā, un divus gadus attālināti izveidojot arī neatkarīgus atzarus ASV ar “Spotlight Latvia” biznesa konferencēm, kuras rīko Latvijas Tirdzniecības palāta ASV.

Šī gada foruma dalībnieki diskusiju formātā pievērsās Latvijas ekonomikas attīstībai svarīgām nozarēm, tai skaitā biomedicīnai, medicīnas tehnoloģijām, farmācijai, zaļajām tehnoloģijām, viedajai enerģētikai, transportam un mobilitātei, lai atskatītos uz šajās nozarēs paveikto un veicinātu diskusiju par izprastu šo nozīmīgo jomu ietekmi uz Latvijas ekonomiku.

Konferenci atklāja un Pasaules Brīvo latviešu apvienības priekšsēdētājs **Pēteris Blumbergs**. Valsts prezidents **Egils Levits**, Latvijas Republikas Ministru prezidents **Krišjānis Kariņš**, Latvijas Republikas ārlietu ministrs **Edgars Rinkēvičs** un Rīgas mērs **Mārtiņš Staķis** ar atklāšanas uzrunām. Pasākumu vadīja profesors Daunis Auers.

“Daudzi varbūt domā, ka ir savādi rīkot biznesa tikšanos, kamēr ielās dzied dziedātāji un dejo dejojāji, bet fakts ir tāds, ka tieši tagad Rīgā pulcējas lielākā daļa Pasaules latviešu, un tieši tas padara šo konferenci unikālu un īpašu”, teica **Pēteris Blumbergs** savā atklāšanas uzrunā. “Šis ir patiesi globāls notikums, jo latvieši no ASV, Kanādas, Austrālijas, Vācijas, Anglijas un, protams, pašas Latvijas pulcējas šeit, Nacionālajā bibliotēkā, lai veidotu savstarpēju saikni, apmainītos kontaktiem, dalītos pieredzē, ar nolūku palīdzēt Latvijas ekonomikai.”

Arī Valsts prezidents **Egils Levits** uzsvēra speciālo lomu, ko diaspora varētu spēlēt, palīdzot Latvijai: “Viens no mūsu uzdevumiem ir skaidrot un pastāstīt potenciālajiem ārvalstu investoriem, ka Latvija ir droša investīciju zeme, “ viņš teica. “Mēs esam stabilitātes salīna Eiropā, globāli – vēl jo vairāk. Šī ziņa ir jādod tālāk arī potenciālajiem investoriem. Šeit ikviens no jums var būt liels atbalsts.”

Konferences diskusijas iezīmēja četrus tematiskos virzienus - Latvijas ekonomikas attīstība un investīcijas, darbaspēka piesaiste un piedāvājums, inovācijas medicīnā un enerģētikas jomā un valsts tēla nozīme uzņēmējdarbības un tūristu piesaistē. Katru no daļām ievadīja nozares ekspertu prezentācijas, kurām sekoja diskusijas.

Diskusiju par Latvijas ekonomikas izaugsmes lielajos vilcienos vadīja Stokholmas ekonomikas augstskolas profesors **Mortens Hansens**. Galvenās atziņas bija, ka Latvijas jaunuzņēmumu videi ir nozīmīgs potenciāls, diemžēl, valsts kapitāla tirgi joprojām ir relatīvi vāji attīstīti. Diskusijas dalībnieki atzina, ka Latvijai jāliek uzsvars uz “zaļo” ekonomiku un ilgtspējīgu attīstību, ja tā vēlas izlīdzināt atpalicību no kaimiņvalstīm, Lietuvas un Igaunijas

Diskusiju par investīcijām Latvijā vadīja ALA priekšsēdis **Mārtiņš Andersons**. Galvenās atziņas:

- Latvija un Rīga kā investīciju galamērķi piedāvā unikālas priekšrocības, tostarp koncentrēšanos uz ilgtspējīgām inovācijām, atbalstu jaunuzņēmumiem un sakārtotu likumdošanu.
- Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra uzsvēr efektīvu stāstu stāstīšanu un cilvēkkapitāla nozīmi kā galvenos stimulējošos faktorus ieguldītājiem.
- Rīgas stratēģiskie attīstības plāni vēršas uz ieguldījumu piesaisti, radot visaptverošu infrastruktūru, samazinot nodokļus un izmantojot esošos resursus, piemēram, plaša mēroga bezvadu interneta piekļuvi.
- Valsts loma ir radīt atbalstošu vidi ieguldītājiem, sniedzot finansējumu, veicinot talantu piesaisti un veidojot spēcīgu ekosistēmu.
- Labvēlīga nodokļu sistēma un talantīgu cilvēku pieejamība ir galvenie iemesli ieguldījumiem.

Diskusiju par bio tehnoloģiju attīstību un bio medicīnu vadīja LatCham ASV vadītājs **Lauris Lambergis** no Bostonas.

Galvenās atziņas:

- pacients ir veselības sistēmas prioritāte, tāpēc jākoncentrējas uz pacientu veselības uzlabošanu, veicinot individualizētu pacientu aprūpi, nevis uz peļņas gūšanu.
- Jāveic ieguldījumi jaunākās paaudzes ārstos un administratoros, lai notiktu pārmaiņas vadībā un varētu tikt uzlabota veselības aprūpes sistēma.
- Inovācijām nepieciešama mērķtiecīga sadarbība un labs komunikators šajā jomā, lai sabiedrība runātu par labajiem sasniegtajiem rezultātiem, nevis kritizētu visu sistēmu.
- svarīgi ziedot savu laiku brīvprātīgajam darbam, lai palīdzētu tajās jomās, kurās ir kaut kas, ko jūs pārzināt vai kaut kas, ko jūs varat ietekmēt.

Diskusiju par Latvijas enerģētikas nākotni vadīja **Pauls Miklaševics**, Amerikas Tirdzniecības palātas Latvijā vicepriekšsēdis. Galvenās atziņas:

- Latvijai ir potenciāls piesaistīt lielas investīcijas enerģētikas nozarē. Lai to darītu, Latvija jāpozicionē kā vieta drosmīgām inovācijām.
- Pārejai uz zaļo enerģiju un atjaunojamiem resursiem nepieciešams veidot stratēģisku politiku, veikt padziļinātu izpēti un radīt konkrētus instrumentus, lai veicinātu veiksmīgu pārejas īstenošanas procesu.
- Latvijai ir priekšrocības zaļās enerģijas ražošanā un patēriņā, taču jāsamazina oglekļa patēriņš. Nepieciešams dubultot ražošanas iekārtu skaitu, it īpaši vēja un saules enerģijas jomā.
- Jāmēģina uzsākt lieli drosmīgi projekti, kas var padarīt Latviju par enerģijas eksportētājvalsti.
- Sadarbība starp Baltijas valstīm ir būtiska, lai atrisinātu tādus jautājumus, kā ūdeņraža enerģijas ražošana un enerģijas uzglabāšana. Darbojoties tikai nacionālā līmenī, nespēsīm sasniegt cerētos rezultātus.

Diskusiju par Latvijas tēlu un tūrismu vadīja **Tomass Pildegovičs**, turpināja iepriekšējo forumu tēmu par Latvijas cīņu par sava zīmola un nišas atrašanu.

Galvenās atziņas:

- Lai efektīvi veicinātu uzņēmējdarbībai labvēlīgu vidi un piesaistītu investīcijas, Latvijas ekonomiskajai izaugsmei un uzņēmējdarbības attīstībai ir nepieciešams vairāk pievērsties zīmola veidošanai un mārketingam.
- Valdībai un institūcijām Latvijā ir jāveic aktīvi pasākumi, lai novērstu strukturālos ierobežojumus un radītu labvēlīgus apstākļus lielo tehnoloģiju uzņēmumu, piemēram, Meta, ienākšanai, tostarp investējot jaunās tehnoloģijās.
- Latvijai par prioritāti jāizvirza centieni atbalstīt diasporas atgriešanos, uzlabojot darba iespējas, atalgojumu un institucionālos sakarus, lai izmantotu globāli strādājošos latviešu talantus.

- Lai palielinātu Rīgas kā galamērķa pievilcību un stimulētu uzņēmējdarbības izaugsmi, sadarbība ar veselības nozari, ārstu kā vēstnešu piesaiste un digitālo influenceru izmantošana var spēlēt lielu lomu cilvēku piesaistē un atpazīstamības palielināšanā.

Diskusiju par Latvijas transporta un loģistikas uzņēmumu attīstību vadīja **Ilga Bērzkalna**.

Tika pārrunāta Rail Baltica un airBaltic sadarbība nākotnes pasažieru plūsmas apkalpošanā, ilgtspēja transporta nozarē, airBaltic centieni investēt videi draudzīgākos lidaparātos un elektrifikācija, jauni iespējamie maršruti uz Ziemeļameriku no 2026. gada, Rail Baltica un airBaltic loma militārajā mobilitātē, Rail Baltica būvniecības izaicinājumi un riski, tostarp darbaspēka trūkums un ģeopolitiskie konflikti, biznesa plāns un pieprasījums pēc airBaltic lidojumiem uz ASV.

Diskusiju par darba spēku un remigrāciju vadīja moderatore **Kristīne Bērziņa** no Vašingtonas. Diskusiju paneļa dalībnieki bija **Dr. Inta Mieriņa**, LU Diasporas un migrācijas pētījumu centra direktore, **Gunārs Ansiņš**, Liepājas domes priekšsēdētājs, **Jānis Rozenbergs**, Cēsu domes priekšsēdētājs un **Raivis Bremšmits**, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Valsts ilgtspējīgas attīstības plānošanas departamenta direktors.

Diskusijas ievadā abi pilsētu mēri pauda viedokli, ka cilvēkresursu problēma ir pati akūtākā viņu pilsētās (piemēram, Liepājā trūkst aptuveni 10000 nodarbināto, pilsētas iedzīvotāju vidējais vecums ir 48,5 gadi, un 800 remigrantu Liepājā diemžēl neatrisinās darbaspēka deficīta problēmu). Šobrīd starp Latvijas pilsētām, kā to uzsvēra Gunārs Ansiņš, notiek “sacensība” par speciālistu piesaisti, kura pilsēta spēs pārvilināt pie sevis nepieciešamos speciālistus (piemēram, medicīnā tik ļoti nepieciešamos un trūkstošos anesteziologus). Visvairāk abās pilsētās trūkst darbinieku informācijas tehnoloģiju jomā un medicīnā, trūkst arī inženieru būvniecības nozarē.

Par Latvijas valsts izstrādāto cilvēkresursu attīstības plānu līdz 2030. gadam abu pilsētu vadītāji bija skeptiski, proti, var jau izstrādāt dažādas stratēģijas, bet kas ar tām strādās un kas tās izpildīs. Abu pilsētu vadītāji apzinās, ka reāls darbs viņu pilsētas infrastruktūras uzlabošanā, labi atalgotas darbavietas šais pilsētās, mājokļu piedāvājums, bērnu sekmīga iekļaušana Latvijas izglītības sistēmā u.c., ir tie faktori, kas veicinās mūsu diasporas vēlmi atgriezties.

Cēsu pilsētas mērs Jānis Rozenbergs kā Latvijas absolūti vājo punktu nosauca mūžizglītību, kas Latvijā ir nefunkcionējoša un nepietiekama, jo, viņaprāt, tikai loģiski būtu, ja Latvijā cilvēki divas vai trīs reizes mūžā mainītu profesiju. Mūžizglītības faktora nozīmību uzsvēra arī Raivis Bremšmits.

J. Rozenbergs kā pozitīvu veikumu Cēsis pieminēja viņa pilsētai izstrādāto atgriešanās rokasgrāmatu, kur, piemēram, vienkopus atrodama informācija par mājokļu un bērnudārzu pieejamību Cēsis, par vakancēm u.c. Dr. Inta Mieriņa pieminēja, ka darba devēji Latvijā ne vienmēr novērtē remigrantu ārvalstīs gūto pieredzi. Viņa arī minēja, ka daudzu Latvijas pašvaldību budžetos, diemžēl nav paredzēts finansējums remigrācijas veicināšanai, bet ir arī pašvaldības, kas ļoti strādā, lai piesaistītu cilvēkresursus.

Otro diskusiju par Latvijas cilvēkkapitālu un tā kvalifikācijas un konkurētspējas attīstīšanu vadīja moderatore Laura Ramanis, Latvijas goda konsule Ziemeļkalifornijā, un diskusijas dalībnieki bija Evita Simsone, Nodarbinātības valsts aģentūras direktore, Aļesja Kirčenko, SEB bankas Starptautiskā biznesa pakalpojumu centra vadītāja Rīgā, un Jānis Kukainis, konsultāciju firmas “BLD.AI” līdzdibinātājs no ASV.

Diskusijas dalībnieki konstatēja, ka globālajā kontekstā Latvijas cilvēku priekšrocība ir augstāks vispārējais izglītības līmenis, darba ētika, uz ko var paļauties. Kā trūkumi tika minēti nepietiekamas digitālās prasmes, nepietiekamas analītiskās iemaņas, nepietiekama spēja stādāt ar datiem, nepietiekamas svešvalodu prasmes, kā arī nepietiekamas tehniskās un komunikācijas prasmes, kā arī nepietiekamas prasmes vadības līmenī. Izskanēja arī viedoklis, ka Latvijā nodarbinātajiem ir samērā vājas t.s. soft skills, resp., darbiniekiem Latvijā ir jātrenē savas prezentācijas prasmes.

Evita Simsone uzsvēra, ka Latvijas darba tirgū vērojama ļoti izteikta polarizācija starp kvalificētiem un mazkvalificētiem darbiniekiem. Arī viņa uzsvēra, ka Latvijā būtu jāpilnveido mūžizglītības sistēma, kas joprojām ir ļoti nepilnīga. Tikai 10 procenti no Latvijas iedzīvotājiem ir iesaistījušies jēkad kādā no mūžizglītības programmām.

Aļesja Kirčenko uzsvēra, ka mūžizglītības jomā vajadzētu iesaistīt patiešām labas un kvalitatīvas apmācību firmas, kas sevi pierādījušas darbā, un par mūžizglītību vajadzētu sākt runāt jau skolu līmenī. Viņasprāt, daudz lielāks laiks veltāms pārmaiņu vadībai. Arī Jānis Kukainis uzsvēra, ka izglītība ir tā svarīgākā joma, kas pilnveidojama, lai uzlabotu Latvijas darbinieku tirgus konkurētspēju. Viņaprāt, ļoti svarīgi šai konkurētspējas uzlabošanā ir arī mentori.

“Šo nozīmīgo jomu izpratne un veicināšana caur diskusiju ir būtiskas, lai mēs varētu izcelt Latviju kā inovāciju un tehnoloģiju pionieri reģionā un piesaistītu investīcijas, talantus un uzņēmējus. Tikai identificējot iespējas šo jomu turpmākā attīstībā un atklāti par tām diskutējot, mēs varam radīt vidi, kurā uzplaukt gan uzņēmējdarbībai, gan sabiedrības labklājībai un veidot ilgtspējīgu nākotni Latvijai,” sacīja Ārlietu ministrijas speciālo uzdevumu vēstniece diasporas jautājumos **Elita Gavele**.

Forumā piedalījās augsta līmeņa eksperti un amatpersonas, tai skaitā Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras direktors **Kaspars Rožkalns**, Rīgas investīciju un tūrisma attīstības direktors **Fredis Bikovs**, Liepājas mērs **Gunārs Anšņš**, Cēsu pilsētas mērs **Jānis Rozenbergs**, Nodarbinātības valsts aģentūras direktore **Evita Simsone**, Ārvalstu investoru padomes Latvijā valdes priekšsēdētāja **Zlata Elksniņa Zaščirinska**, gan vairāki ar Latviju saistīti uzņēmēji, kuri guvuši panākumus Latvijā un starptautiski – Luminor Group uzraudzības padomes priekšsēdētājs **Nils Melngailis**, "Mikrotīkls" un ASV Tirdzniecības palātas Latvijā valdes priekšsēdētājs **Džons Tallijs**, Latvijas nacionālās aviokompānijas airBaltic izpilddirektors **Martins Gauss**, Crown Agents Investment Management firmas izpilddirektors **Roberts Grava**, Draugiem Capital vadītājs **Dāvis Siksnāns**, un citi.

Pasaules Latviešu Ekonomikas un Inovāciju Forumu rīko Pasaules Brīvo latviešu apvienība un Latvijas Republikas Ārlietu Ministrija. Pasākumu finansiāli atbalstīja Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, Rīgas dome, Amerikas latviešu apvienība un Nodarbinātības valsts aģentūra, kā arī vairākas privātpersonas.

PBLA pārstāvniecība